



Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Jfj. Gonda Béla

Cím:

A cselédkérdés

Forrás:

Szózat

Bp.
(Hely)

1921 VI 19
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

331.78

Hely

Idő

" 1921 "

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi háziyomda 1920

A cselédkérdés

Ez ma sokkal nagyobb szociális, gazdasági, sőt kulturális probléma, mint ahogy első tekintetre látszik. Családok nyugalmát, férjek — feleségek otthoni harmóniáját, — az asszony, az urinő kulturális életét, a férfi pihenését, avagy otthoni dolgozó munkáját bénítja meg az a mai lehetetlen állapot, hogy a cselédek túlnyomó nagy része a magas bér, a külön „fehérbutoros“ cselédszoba, a megfelelő, sőt helyenként elkényeztető ellátás s az egyéb apró (s ma oly drága) kedveskedések ellenére a kötelességet nem teljesítik, modoruk türehtelen, munkájuk csak folytonos ellenőrzés mellett ér valamit, törnek, zuznak, a legnagyobb lelkiismeretlenséggel károkat okoznak, éjszakára állandóan kimaradnak, féltékeny gazdájukat a bakáikkal terrorizáltatják, nem is szólva azokról, akik a vásárlásoknál csalnak, a szekrényekbe betörnek, a gazdájuktól zsirt, cukrot, kávé, rizst, tűzifát stb. lopnak s ezeket állandóan a vicéknak és egyéb házbeli proliknak juttatják, végül pedig, kellő előlegek kikunyorálása után, akkor hagyják ott a házat, amikor nekik tetszik, sőt lehetőleg akkor, amikor a férj uton van, vagy az urinő beteg.

Ime, kevés kivétellel ez a mai cselédviszonyok általános képe, amit még kiegészít az, hogy mindennek a sok „munkának“ ellenértékképpen 500—1000 korona havi fizetéseket kell nekik adni.

S a közönség mindezekkel szemben itt áll teljesen védtelenül, mert még az is, aki a végtelenségig fizet s a cselédjét ruhával, cipővel, ajándékokkal, esetleg friss Gerbeaud-cukorkával ellátja, épp

olyan védtelen, mint az a szegény tisztviselő család, amelyiknek mindegyik tagja dolgozik a cseléd helyett, — fölmelegíti a vacsorát, amikor a „Kató“ a kapu alatt flörtöl, a moziban szórakozik, avagy a szomszéd korcsmában járja az „one steppet“.

S e miatt az urinő nem olvashat, nem művelődhetik, nem járhat el sem hangversenyre, sem színházba, sem kultúrelőadásokra, a férfi nem ülhet le dolgozni íróasztalához, a tisztviselő nem intézheti otthon el a hivatali restanciát, mert mikor délután három órakor holt fáradtan hazaér, a feleségét földult lelkiállapotban találja a — cseléd miatt, s amikor pihenni akarna, akkor vagy a feleség keserveit kell hallgatnia arról, mit tört megint össze s mit kellemetlenkedett délbén megint a lány, vagy pedig — bosszankodnia kell amiatt, hogy az uzsonakávéját a feleség kénytelen megfőzni, mert a Kató ma pl. a délután ötórán moziba ment.

A legnyomatékosabban föl kell hívunk a hatóságok figyelmét arra, hogy akkor, amikor a munkásoknál már oly örvendetesen helyreáll a munkafegyelm, a kötelesség- és tisztelettudás, teremtsenek már végre rendet a cselédkérdésben is.

Amelyik cseléd éjszakaszámra kimarad: csukják le, mert hiszen az ilyenfajta a legtöbbször tiltott prostitúciót üz. Amelyik fölmondás nélkül, előleg felszedése mellett máról-holnapra megszökik, kerüljön börtönbe vagy dologházba. Legyen már egyszer rendőrileg (nem törvényileg) szabályozva, a cselédet mikor, mennyi kimenő illeti meg, de viszont, legyen büntető szankciója, ha önhatalmúlag ennél többet vesz igénybe. Irja szabatosan körül törvény, rendelet, szabályzat, mire köteles a gazda, mire a cseléd s legyen kiméletlenül igazsá-

gos ennek a szankciója. Legyen már egyszer vége annak, hogy a cseléd meglóphatja a munkaidéjét, a gazdáját, a maga erkölcsét — büntetlenül. Legyen vége annak, hogy megrabolhatja békés házas-társak harmóniáját, nyugalmát. Tessék meghatározni, mikor és mennyi kimenő jár, naponta mennyi időt fordíthat, ha a kötelességének eleget tett, a maga munkájára és kedvére. Irják elő, hogy a gazda kereseti viszonyaihoz képest milyen ellátásra tarthat igényt, biztosítsák neki a cselédszobát ott, ahol erre a célra épült helyiség van, de viszont ne tőrjék, hogy Budapesten, ahol a lakások alig 30%-ában van cselédszoba, ezen a címen magasabb bért, több kimenőt és szabadabb lopást kelljen a gazdának eltűrnie.

A cseléd részéről erkölcsöt, munkafegyelmet, tisztességet, kötelességtudást kell követelnünk s mindezek legcsekélyebb megszegésére a legszigorubb és a leggyorsabb megtorlást.

Vizsont kétségtelenül igaz, hogy mai szociális törvényeink a cselédeket ki nem elégíthetik. De nemcsak a törvényhozásnak, hanem a társadalomnak is a cselédek segítségére kell sietnie. Nem elég a bűnösök patronázsa. Intézményesen kell biztosítani a hosszabb ideig szolgálóknak — mondjuk — hozományalapot, törvénytelen gyermekeik elhelyezését, agzkori biztosítást és egyéb jutalmakat.

Amennyire követeljük, hogy a jogrend sajtsjon le a mai immár igazán idegölő cseléd-anarchiára, annyira kívánjuk, hogy okos szociálpolitikával emeljük őket a család és a társadalom kedvvel dolgozó és megelégedett tagjaivá.

Jfj. Gonda Béla.